

Passiespelen

Acteurs Max Peuten en Nicki Smedts (links) repeteren de judaskus. Rechts de regisseurs Eva Custers en Michel Sluysmans.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Annette Embrechts
Tegelen

REPORTAGE DE PASSIE IN TEGELEN

Jezus wordt dit jaar verraden door mevr. Judas

De honderd jaar oude traditie van de Passiespelen in Tegelen krijgt een opvallende nieuwe invulling: in de openluchtvoorstelling *Kruisig mij* worden Judas, Johannes en Kajafas gespeeld door vrouwen.

over de kwestie vernieuwing versus trouw blijven aan tradities, zoals de documentaire *Het Kruis van Tegelen* (2022, online nog te zien) onderstrept. Wel of geen scheldwoorden, bijvoorbeeld. En kan een homoseksuele man of een Marokkaanse moslim Jezus spelen? Het was in 2015 landelijk nieuws dat de Marokkaanse Abbie Chalgoum, eerder Prins Carnaval en acteur bij de Venlose Revue, werd bedreigd vanwege zijn hoofdrol.

Bijna draaide corona de traditie de nek om, door uitstel na uitstel en, in 2021, verplichte meters afstand tussen

“**Of je door een man of vrouw wordt verraden, het blijft heftig en menselijk**

Michel Sluysmans
coregisseur van *Kruisig mij*

plukjes publiek. Vijf jaar later wil het bestuur stevig vernieuwen. Daarom vroegen ze professionals van Toneelgroep Maastricht, gewend aan het werken met amateurs en figuranten bij grote theaterspektakels, de regie op zich te nemen van de nieuwe tekst van Pollux.

‘Gelovigen zouden het lijdensverhaal over de laatste dagen van Jezus van Nazareth, moeten herkennen. Niet-gelovigen zouden moeten worden meegenomen in een spannende, aansprekende, grappige, ontroerende vertaling van datzelfde verhaal’, luidde onze opdracht zegt Sluysmans. Oftewel: ‘Het lijdensverhaal moet verteld, maar de vorm is vogelvrij.’

En er moesten meer interessante rollen voor vrouwen komen, naast de heilige Moeder Maria en de zondige Maria Magdalena. Sluysmans en Custers besloten de helft van de schriftgeleerden en de twaalf apostelen door vrouwen te laten spelen. Jezus wordt dus verraden door een vrouwelijke Judas, een jeugdvriendin van vroeger. ‘Of je door een man of vrouw wordt verraden, het blijft heftig en menselijk.’

Grappig detail: Nikki Smedts (31) die Judas vertolkt, is in het echte leven getrouwd met Max Peuten (27), alias Jezus. Ze werden zes jaar geleden verliefd tijdens de repetities van de vorige Passiespelen.

‘De Judaskus is er nu een uit liefde’, vertelt Sluysmans. ‘Ze willen allebei de wereld veranderen, maar verschillen in de wijze waarop. Jezus predikt een bovenmenselijke boodschap van geduld en vreedzaamheid. Judas wil actie en revolutie. Zij hoopt dat vuur bij Jezus aan te steken door hem aan te geven. Hij trekt de ultieme conclusie uit zijn ideaal, door het volk te vragen niet populist Barabbas, maar hem te laten kruisigen.’

Die vrouwelijke Judas, Johannes,

Mattheus en Kajafas, dat was wel even een bommetje in Tegelen, erkent Custers, die zelf uit Neer komt en de amateurspelers in het dialect kan coachen. ‘Maar iedereen herkent de discussies over de effectiviteit van actievoeren tegen onrecht.’

Humor

Bovendien, benadrukt Sluysmans, zit er veel humor in *Kruisig mij*. Hij geeft de spelers die ochtend tips hoe die grapjes uit te buiten. ‘s Middags, na de eerste doorloop, realiseert hij zich dat de laatste drie edities de vertolker van Judas vijf jaar later telkens doorschoof naar de hoofdrol van Jezus. ‘Stel dat dit patroon zich doorzet’, verkneukelt hij zich, ‘zouden de Passiespelen dan klaar zijn voor een vrouwelijke Jezus? Welke dappere regisseur durft dit na ons?’

Geert Beurskens (70), als artistiek ambassadeur vergroeid met de Passiespelen en zelf ooit onderwerp van controverse toen hij als homoseksueel de hoofdrol terug gaf; zou het omarmen. Maar het gelovige bestuurslid Teeuwen kijkt bedenkelijk. ‘Jezus is wel de Zón van God.’

Smedts en Peuten zien het wel voor zich: ‘Wie weet doet onze 1-jarige dochter Jip tegen die tijd ook mee!’ Vooral eerst moet de Jezus door Peuten deze editie nog aan het kruis gespijkerd. Alhoewel, dat wordt een verrassing, net als zijn intocht op een ezel.

‘Daar staat mijn kruis. In uw hoofd hang ik al daar’, zo trapt hij de voorstelling af. ‘Hangen is wat ik doe. Al tweeduizend jaar, boven uw deurpost, uw bedstee, uw altaren. Altaren? Dat zijn van die stenen tafels die u wellicht nog kent van trouwfoto’s van uw grootouders. Ik hang om uw nek. In musea en kerken, op vaandels en zerken. Ik ben een mythe. Maar wie hoort nog wat ik te vertellen heb als mens?’

‘Niet haasten met je tekst. Spreken is denken! Laat andermans zinnen tot je doordringen. Doe alsof je pingpong. Je wilt het balletje niet laten vallen. Maar nu slaan jullie het al terug voordat het over het net is. Je moet het laten uitspinnen, om het goed terug te slaan. Dan komt het bij het publiek aan.’

Het is nog vroeg in De Doolhof in Tegelen. Vijftig amateurspelers, allemaal net anders in stoer zwart gekleed, schuiven tegen elkaar aan op de grote tribune van het openluchttheater. In de ochtendzon luisteren ze naar Michel Sluysmans (47) en Eva Custers (25), het regisseursduo dat deze 22ste editie regisseert van de vijfjaarlijkse Passiespelen, over lijden, kruisiging en dood van Jezus.

Vanaf de première morgen 17 mei spelen ze met zestig koorleden en zeventig figuranten tot eind augustus – weer of geen weer – elke zondag twee keer de voorstelling *Kruisig mij*, een nieuwe interpretatie van het bijbelse Passieverhaal, geschreven door de Limburgse auteur en muzikant Frans Pollux.

Honderd jaar geleden, in 1926, werd De Doolhof in Tegelen gebouwd voor rooms-katholieke openluchtspelen. Sinds 1931 worden er elke vijf jaar de Passiespelen opgevoerd, gedragen door honderden vrijwilligers. Maar wat begon als ‘geïllustreerd Bijbelverhaal’, aldus bestuursvoorzitter Jos Teeuwen (70), ‘moet de aantrekkingskracht voor nieuwe generaties niet verliezen. Natuurlijk om de 1.600 overdekte zitplaatsen gevuld te krijgen. Maar ook om de Passiespelen te laten resoneren bij jonge mensen, zonder traditionele gelovigen voor het hoofd te stoten.’

De laatste edities was er rumoer